

GWENDA SCHLUNDT BODIEN

LES
LEERAANPAKKEN

Gwenda L. Schlundt Bodien
Crystallise Books
ISBN 9789079764099
NUR 841
NSTC 501468112
Trefwoorden: lesgeven, progressiegericht, leren, floreren

© 2023 Crystallise Books
www.crystallisebooks.com

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën van deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 j° Besluit van 20 juni 1974, Stb.351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient u zich tot de uitgever te wenden.

ALL RIGHTS RESERVED

No part of this work covered by the copyright hereon may be reproduced or used in any form or by any means – graphic, electronic or mechanical, including photocopying, recording, taping, web distribution, information storage and retrieval systems, or in any other manner – without the written permission of the publisher.

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kan noch de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Toelichting

Het doel van deze les is om kennis te verwerven ten aanzien van effectieve en niet-effectieve leeraanpakken zodat de leerlingen betere leerkeuzes kunnen maken. De les is geschikt voor leerlingen op de middelbare school, ongeacht leeftijd.

De les bestaat uit drie onderdelen, maar als je weinig tijd hebt kun je ook elk onderdeel apart en los van de andere twee onderdelen gebruiken.

1. Eigen ervaringen met effectief leren
2. Puzzel (in-)effectieve leeraanpakken waarmee leerlingen kennis verwerven over welke leeraanpakken al dan niet goed werken.
3. Checklist (in-)effectieve leeraanpakken waarmee leerlingen kunnen reflecteren op hun eigen leeraanpakken en een volgende stap vooruit kunnen bedenken om effectief te gaan leren.

Onderdeel 1. Eigen ervaring met effectief leren

Via deze oefening activeren de leerlingen hun bestaande kennis en ervaring over effectief leren. Vraag de leerlingen om eerst individueel na te denken over de vraag op de volgende pagina en vervolgens met degene die naast ze zit uit te wisselen wat elk van hen heeft opgeschreven.

Daarna kun je innemen wat ze hebben opgeschreven. Daarbij kun je als toelichting geven dat je het belangrijk vindt om te leren van hun ervaringen, zodat je er rekening mee kunt houden in je lessen.

Effectief geleerd

Denk eens terug aan wat je in een vak op school de afgelopen tijd hebt geleerd dat je je nog steeds goed kunt herinneren. Schrijf eens op hoe je dat hebt geleerd. Hoe pakte je het leren van die stof toen aan? Vertel na vijf minuten aan degene die naast je zit wat je hebt opgeschreven.

Onderdeel 2. (in-)effectieve leeraanpakken

Zowel leerlingen als leraren blijken niet altijd goed op de hoogte te zijn van wat effectieve en ineffectieve leeraanpakken zijn. Deze opdracht helpt leerlingen om daarover meer kennis te verwerven. De opdracht maakt gebruik van voorspellen. Er worden telkens twee verschillende aanpakken beschreven waarbij de leerling moet aangeven wat de meest effectieve aanpak is. Door de leerlingen eerst zelf te laten nadenken en te laten voorspellen wat ze denken dat het antwoord is onthouden ze de informatie beter. Als je je eigen kennis over effectieve en ineffectieve leeraanpakken wilt oprispen, dan kun je via deze QR-code meer lezen:

Via deze QR-code kun je meer te weten komen over de mythe van de leerstijlen:

Bespreek als de leerlingen klaar zijn klassikaal de juiste antwoorden en voer een dialoog met de leerlingen zodat iedereen begrijpt waarom dit de juiste antwoorden zijn.

Vier leeraanpakken: wat werkt het best?

Lees de vier situaties en geef aan welke leeraanpak je denkt dat het beste werkt. Wissel na 10 minuten je antwoorden uit met degene die naast je zit. Na 15 minuten krijgen jullie de juiste antwoorden uitgereikt. Vergelijk die met wat jullie hadden bedacht.

Situatie 1. Uit je hoofd leren

Jos en Diana moeten allebei Engelse woordjes uit hun hoofd leren. Jos krijgt van de leraar de opdracht om dat via WRTS te gaan leren. Diana bedenkt zelf een manier om de woordjes uit het hoofd te gaan leren. Na twee weken geeft de leraar Jos en Diana een toets. Wie denk je dat de woordjes het beste heeft onthouden, Jos of Diana?

- Jos (door leraar aangereikte manier)
- Diana (zelf bedachte manier)

Situatie 2. Herinneren

In twee verschillende klassen krijgen de leerlingen dezelfde tekst van 275 woorden voorgelegd. In klas A lezen de leerlingen de tekst gedurende 7 minuten en daarna schrijven ze uit hun hoofd zoveel als ze zich herinneren van de tekst op. In klas B lezen de leerlingen de tekst gedurende 7 minuten en daarna vraagt de leraar ze om de tekst nog eens gedurende 7 minuten over te lezen. Na een week wordt alle leerlingen gevraagd om zoveel als ze zich kunnen herinneren van de tekst op te halen. Welke klas presteert het beste?

- Klas A (zelf opschrijven)
- Klas B (overlezen)

Situatie 3. Volgorde

Twee leerlingen willen de schilderijstijl van 12 schilders leren onderscheiden en herkennen. Ze bekijken van elke schilder zes schilderijen (dus ze bekijken 72 schilderijen in totaal). Leerling A studeert in blokjes. Hij bekijkt alle zes schilderijen van één schilder, dan de zes schilderijen van de tweede schilder enzovoort. Deze leerling bestudeert

dus per schilder alle zes schilderijen voor hij alle schilderijen van de volgende schilder bestudeert). Leerling B studeert overlappend. Hij bestudeert alle schilderijen door elkaar heen, zodat het schilderij van de ene schilder wordt afgewisseld met een schilderij van een andere schilder. Welke leerling herinnert en herkent de verschillende schilders na afloop het beste?

- Leerling A (geblokt)
- Leerling B (overlappend)

Situatie 4. Studeren

Twee leerlingen leren voor een examen. Leerling A studeert in de twee dagen voor het examen onafgebroken. Leerling B begint twee weken voor het examen en studeert elke dag een beetje (gespreid). Beide leerlingen besteden even veel tijd in totaal aan studeren. Welke leerling presteert het beste op het examen?

- Leerling A (in 1 keer)
- Leerling B (gespreid)

De juiste antwoorden

1. Diana: zelfbedachte manier om woordjes te leren werkt het beste
2. Klas A: lezen en dan zelf opschrijven werkt het beste
3. Leerling B: overlappend leren werkt het beste
4. Leerling B: gespreid studeren, met verwerkingstijd werkt het beste

Onderdeel 3. Checklist leeraanpakken

Deel de checklist op de volgende pagina uit en vraag de leerlingen om die individueel in te vullen. In de checklist staan bovenaan effectieve leeraanpakken en onderaan ineffectieve leeraanpakken.

Vraag de leerlingen om de checklist voor zichzelf in te vullen door vinkjes te zetten in de kolommen. Ze mogen in beide kolommen een vinkje zetten, als ze het al doen en het ook nog meer willen gaan doen, of als ze het al niet doen en het ook minder willen gaan doen. Vraag ze om daarna in groepjes van vier aan de hand van de vier vragen met elkaar in gesprek te gaan.

Rond de les af door aan te geven wat je zelf gaat proberen te doen om effectieve leeraanpakken bij de leerlingen mogelijk te maken en vraag ook wat voorbeeldjes van de leerlingen over wat zij zich voornemen om te gaan doen naar aanleiding van deze les.

Via deze QR code kun je meer lezen over een meta-analyse naar interventies om zelfregulerende vaardigheden bij leerlingen te versterken.

Checklist leeraanpakken

Effectieve leeraanpakken	Doe ik al	Wil ik meer gaan doen
Ik bedenk zelf een manier om dingen uit mijn hoofd te leren		
Ik gebruik oefentoetsen als leermateriaal		
Tijdens het leren switch ik tussen de verschillende vakken en opgaven		
Ik bestudeer de stof verspreid over meerdere dagen		
Ik bedenk vragen om mezelf mee te overhoren		
Ik probeer te bedenken hoe ik wat ik aan het leren ben in mijn eigen leven kan gebruiken		
Ik studeer op een stille plek, zonder afleidingen		
Niet-effectieve leeraanpakken	Het lukt me al dit niet te doen	Wil ik minder gaan doen
Ik lees de stof meerdere keren opnieuw		
Ik studeer vlak voor een toets of examen en trek dan een nachtje door		
Ik stamp vlak voor een toets de stof in mijn hoofd		
Ik schrijf mijn aantekeningen over		
Ik leer alleen definities en begrippen uit mijn hoofd		
Ik geloof dat ik een bepaalde leerstijl heb (bv ik leer het beste via plaatjes of via doen of luisteren)		

Vorm nu groepjes van vier. Bespreek met elkaar wat jullie hebben ingevuld in de checklist. Beantwoord daarbij de volgende vragen:

1. Welke van de effectieve leeraanpakken doe je nu al en hoe krijg je dat voor elkaar?
2. Welke van de niet-effectieve leeraanpakken doe je nu al niet?
3. Welke van de effectieve leeraanpakken wil je vooral meer gaan doen?
4. Welke van de niet-effectieve leeraanpakken wil je vooral minder gaan doen?
5. Wat neem je je voor om te gaan doen om effectief te leren de komende weken?

Literatuur

- Slamecka, N. J., & Graf, P. (1978). The generation effect: Delineation of a phenomenon. *Journal of Experimental Psychology: Human Learning and Memory*, 4, 592–604. doi:10.1037/0278-7393.4.6.592
- Mayer, R. E., Griffith, E., Jurkowitz, I. T. N., & Rothman, D. (2008). Increased interestingness of extraneous details in a multi-media science presentation leads to decreased learning. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 14, 329–339
- Mayer, R. E., Hegarty, M., Mayer, S., & Campbell, J. (2005). When static media promote active learning: Annotated illustrations versus narrated animations in multimedia instruction. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 11, 256–265.
- Rowland, C. A. (2014). The effect of testing versus restudy on retention: A meta-analytic review of the testing effect. *Psychological Bulletin*, 140, 1432–1463. doi:10.1037/a0037559
- Kornell, N., & Bjork, R. A. (2008). Learning concepts and categories: Is spacing the “enemy of induction”? *Psychological Science*, 19, 585–592. doi:10.1111/j.1467-9280.2008.02127.x
- Rohrer, D., Dedrick, R. F., & Burgess, K. (2014). The benefit of interleaved mathematics practice is not limited to superficially similar kinds of problems. *Psychonomic Bulletin & Review*, 21, 1323–1330. doi:10.3758/s13423-014-0588-3 <https://link.springer.com/article/10.3758%2Fs13421-010-0035-2>